

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 236/2019-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Pálkom, Polianky 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 33 Cb 167/2009-494 zo 7. júna 2018 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Cob 141/2018-544 z 25. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1

a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 33 Cb 167/2009-494 zo 7. júna 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 141/2018-544 z 25. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením sp. zn. 33 Cb 167/2009 z 28. októbra 2015 okresný súd ustanovil na vypracovanie znaleckého posudku Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave, ktorá vo svojom podaní 25. apríla 2016 okresnému súdu oznámila, že na vypracovanie znaleckého posudku bude prizvaný externý riešiteľ, sťažovateľ. Uznesením sp. zn. 33 Cb 167/2009 z 29. júna 2017 okresný súd rozhodol, že ruší ustanovenie znaleckého ústavu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave a na vykonanie znaleckého posudku ustanovuje sťažovateľa. Dňa 3. augusta 2017 predložil sťažovateľ okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok a vyúčtovanie nákladov na jeho vyhotovenie vo výške 5 693,37 €. Napadnutým uznesením okresný súd rozhodol, že sťažovateľ má nárok na náhradu 100 % trov znaleckého dokazovania proti žalovanému. Na základe odvolania podaného sťažovateľom krajský súd napadnutým uznesením uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Ťažiskovou námietkou ústavnej sťažnosti je tá, že okresný súd a krajský súd nesprávne rozhodli o nároku sťažovateľa na náhradu trov znaleckého dokazovania proti žalovanému, hoci správne mali aplikovať čl. 4 ods. 1 základných princípov zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a § 2 ods. 5 a § 2 ods. 6 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch“), podľa ktorých mali rozhodnúť, že sťažovateľ má právo na znalečné proti štátu. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že okresný súd a krajský súd vychádzali z nesprávneho zistenia, že sťažovateľ bol ustanovený na vypracovanie znaleckého posudku za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa

ktorého súd nebol povinný uložiť strane povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Sťažovateľ uvádza, že na vypracovanie znaleckého posudku bol ustanovený 29. júna 2017 a Civilný sporový poriadok nadobudol účinnosť 1. júla 2016, preto bol okresný súd povinný v súlade s § 253 ods. 2 CSP uložiť strane sporu povinnosť zložiť preddavok na náklady znaleckého dokazovania. Okresný súd bol teda povinný vyzvať stranu sporu na zloženie preddavku najneskôr 29. júna 2017, keď ustanovil sťažovateľa na vypracovanie znaleckého posudku, no okresný súd si túto povinnosť splnil až 29. januára 2018. Sťažovateľ ďalej uvádza, že pokiaľ nárok na zaplatenie svedočného výslovne neupravuje žiadne ustanovenie Civilného sporového poriadku, konajúce súdy mali vec na základe aplikácie čl. 4 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku posúdiť podľa zákona, ktorý upravuje vec, pokiaľ ide o obsah a účel najbližšie posudzovanej právnej veci. Takýmto zákonom je podľa sťažovateľa zákon o znalcoch, z ktorého ustanovení podľa sťažovateľa vyplýva, že znalec vykonávajúci svoju činnosť pre zadávateľa (súd) má právo na zaplatenie svojej odmeny od zadávateľa (súdu), a nie od iného subjektu. Napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu považuje sťažovateľ za nezákonné a nespravodlivé, ktorými došlo k preneseniu povinnosti zaplatiť znalečné zo štátu na iný subjekt, čím de facto došlo, ako sťažovateľ uvádza, k premene bonitnej pohľadávky sťažovateľa proti súdu na dubióznu pohľadávku proti žalovanému. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že *„V režime OSP je garancia zaplatenia znalečného štátom vyjadrená explicitne tak, že trovy dôkazov, ktoré nie sú kryté preddavkom, ako aj hotové výdavky ustanoveného zástupcu, ktorý nie je advokátom, a trovy spojené s tým, že účastník koná vo svojej materčine alebo v jazyku, ktorému rozumie, platí štát. V režime CSP je garancia zaplatenia znalečného štátom vyjadrená implicitne - povinnosťou súdu zabezpečiť, najneskôr s ustanovením znalca, zloženie preddavku, pričom dôležitosť tejto povinnosti vyjadruje aj to, že v prípade nezloženia preddavku súd nemôže vykonať znalecké dokazovanie (§ 253 ods. 3 CSP).“*. Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že za zaplatenie znalečného v prípade súdom ustanoveného znalca zodpovedá štát. Sťažovateľ zdôrazňuje, že je principiálne neprípustné, aby si súdom ustanovený znalec uplatňoval svoj nárok na znalečné od strany sporu, keďže takýto postup narúša princíp nestrannosti znaleckej činnosti.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1.) *Uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn.: 4Cob/141/2018-544 zo dňa 25.10.2018 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I, sp. zn.: 33Cb/167/2009-494 zo dňa 07.06.2018 boli porušené ústavné práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právo na pokojné užívanie majetku.*

2) *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 4Cob/141/2018-544 zo dňa 25.10.2018 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn.: 33Cb/167/2009-494 zo dňa 07.06.2018 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

3) *Krajský súd je povinný zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Dušana Pálku trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava, podanie ústavnej sťažnosti) vo výške 421,30 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4) *Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000,- eur (slovom tritisíc eur).“*

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje

konanie pred ústavným súdom. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 11. februára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Právna vec sťažovateľa bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. Z tohto dôvodu bola táto vec s účinnosťou od 26. apríla 2019 v súlade s čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu, ktorý v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce pracuje v druhom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia, ktorý predbežne prerokoval túto ústavnú sťažnosť.

III.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

12. Z princípu subsidiarity vyplýva, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

13. Sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu 100 % trov znaleckého dokazovania proti žalovanému. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie ako riadny opravný prostriedok (pozri bod 2), o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal predovšetkým krajský súd v rámci odvolacieho konania.

14. Z tohto dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu, odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu

15. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že jej podstatou sú dve námietky, z ktorých prvá je založená na tvrdení, že v dôsledku procesného pochybenia nebola zo strany okresného súdu uložená povinnosť strane sporu zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania najneskôr spolu s ustanovením znalca, a druhá je založená na presvedčení sťažovateľa o nesprávnej aplikácii § 255 ods. 1 a § 258 CSP, v dôsledku ktorej krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým okresný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu 100 % trov znaleckého dokazovania proti žalovanému, a nie proti štátu, čím porušil jeho základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

16. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva...

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek obvinenie proti nemu...

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva...

17. Vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (II. ÚS 71/97, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010, IV. ÚS 195/07).

18. Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 339/2013).

19. Ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát zdôraznil, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd je oprávnený preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

20. Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 13/01, II. ÚS 193/2010). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo

za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

21. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné zase uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, IV. ÚS 792/2013).

22. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a zásadnú výsadu všeobecného súdu. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

23. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

24. Vzhľadom na vznesené námietky sťažovateľa bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či v prerokovávanej veci ide o takýto prípad.

25. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým rozhodol, že sťažovateľ má proti žalovanému nárok na náhradu 100 % trov znaleckého dokazovania. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd v podstatnom uviedol:

«6. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení odvolaním napadnutého rozhodnutia správne poukázal na skutočnosť, že v súvislosti s rozhodovaním o trovách znaleckého dokazovania je aj znalec stranou sporu v tejto časti konania, a preto rozhodoval o trovách konania aj voči jeho osobe. Znalec má po vykonaní znaleckého dokazovania právo na náhradu účelne vynaložených hotových, preukázaných a uplatnených výdavkov (§ 258 ods. 2 CSP), ktoré mu vzniknú pri výsluchu (§ 208 ods. 3 CSP). Odmena znalca sa uhrádza podľa novej zákonnej úpravy z preddavkov, zložených stranami sporu; pokiaľ preddavky neboli zložené, znalecké dokazovanie sa nevykoná (§ 253 CSP).

7. Konanie v prejednávanej spore začalo podaním žaloby dňa 02.07.2009, teda ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, platného a účinného do 30.06.2016 (ďalej len „O.s.p.“). Súd prvej inštancie uznesením č. k. 33Cb/167/2009-368 zo dňa 14.01.2014, právoplatným 07.02.2014 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie vo výške 400,- eur a výzvou zo dňa 29.01.2018 na doplatenie trov na znalecké dokazovanie vo výške 5.293,37 eur. Žalovaný preddavok na znalecké dokazovanie nezaplatil. Zálohu znalcovi nevyplatil ani štát, ktorý by podľa § 148 ods. 1 veta prvá O.s.p. mal následne právo na náhradu trov konania, ktoré platil, proti účastníkom podľa výsledku konania; pokiaľ štát vyplatil zálohu na znalca alebo odmenu znalcovi (znalečné), súd mu náhradu týchto trov priznal v rozhodnutí, ktorým konanie končil.

8. Súd prvej inštancie v danej veci rozhodoval za účinnosti nového procesného predpisu, Civilného sporového poriadku. Ustanovenie § 148 ods. 1 O.s.p., účinné do 30.06.2016, nemá ekvivalent v novom procesnom predpise, účinnom v čase

rozhodovania súdu prvej inštancie, t. j. v Civilnom sporovom poriadku. V súvislosti s vykonaným znaleckým dokazovaním vznikli trovy konania ustanovenému znalcovi.

9. Nová procesná úprava umožňuje v prípade, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, aplikovať ustanovenie článku 4 ods. 1, 2 Základných princípov CSP, podľa ktorého sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci; ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov, zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Odvolací súd považoval za dôvodné použitie článku 4 Základných princípov Civilného sporového poriadku v prejednávanej veci. Konajúci súd ustanovil na vypracovanie znaleckého posudku znalca za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku bez zaplatenia zálohy, resp. preddavku na znalecké dokazovanie od strán sporu. Znalec posudok vypracoval za účinnosti Civilného sporového poriadku, ktorý neumožňuje súdu, aby zo svojich rozpočtových prostriedkov uhradil trovy znaleckého dokazovania, ktoré nie sú kryté preddavkom procesnej strany. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že znalec má v konaní o náhradu trov postavenie procesnej strany a z tohto procesného postavenia pre neho vyplýva nárok na náhradu tých trov, ktoré mu vypracovaním znaleckého posudku vznikli. Žiadne ustanovenie aktuálne účinného procesného predpisu takýto nárok znalca výslovne nevyklučuje.

10. Nedôvodná je námietka znalca, že súd porušil povinnosť podľa § 253 ods. 2 CSP tým, že neuložil strane sporu zložiť preddavok v zmysle citovaného ustanovenia CSP, nakoľko súd prvej inštancie znalecké dokazovanie nariadil ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Vzhľadom na to, že ani Civilný sporový poriadok, ani zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a ani vykonávacía vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, výslovnú úpravu náhrady výdavkov spojených so znaleckým dokazovaním neobsahuje, a v tomto smere Civilný sporový poriadok neobsahuje ani prechodné ustanovenia pre rozhodovanie súdu

o náhrade výdavkov, spojených so znaleckým dokazovaním v konaní začatom do 30.06.2016, odvolací súd v súlade s citovaným článkom 4 ods. 1, 2 CSP a s prihliadnutím na princíp všeobecnej spravodlivosti dospel k záveru, že o trovách znaleckého dokazovania je potrebné rozhodnúť podľa analogického použitia ustanovenia § 258 CSP, ktoré upravuje problematiku svojou povahou najbližšiu trovám znalca. Nárok na náhradu trov konania sa aj v tomto prípade riadi zásadou úspechu v konaní, ktorá vyplýva z § 255 ods. 1 CSP. V konaní vo veci samej bol procesne neúspešný žalovaný, preto súd prvej inštancie správne rozhodol, keď znalcovi priznal nárok na náhradu 100 % znaleckého dokazovania proti žalovanému.»

26. V zmysle § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

V zmysle § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

V zmysle § 258 ods. 1 a 2 CSP svedkovi môže súd ako svedočné priznať náhradu účelne vynaložených hotových, preukázaných a uplatnených výdavkov spojených s jeho výsluchom. Náhradu účelne vynaložených hotových, preukázaných a uplatnených výdavkov súd prizná aj znalcovi, ak bol vyslúchnutý podľa § 208 ods. 3.

27. Keďže krajský súd nevzhladol také výslovné ustanovenie Civilného sporového poriadku, podľa ktorého by mohol rozhodnúť o nároku sťažovateľa na zaplatenie jeho nákladov na vypracovanie znaleckého posudku, aplikoval čl. 4 základných zásad Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého analogicky použil § 258 CSP ako ustanovenie upravujúce vec, čo sa týka obsahu a účelu najbližšie posudzovanej právnej veci a podľa zásady úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 CSP) priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania proti žalovanému.

28. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, predovšetkým so zameraním na sťažovateľom namietaný výklad a aplikáciu ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu a ktorá by

mohla vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom zaručeným v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právom zaručeným v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci rozhodovania o otázke priznania nároku na náhradu trov konania sťažovateľovi krajský súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenia (§ 255 ods. 1 a § 258 CSP), do interpretácie ktorých ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu.

29. Zo spisu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 33 Cb 167/2009 ústavný súd zistil, že uznesením sp. zn. 33 Cb 167/2009 z 29. júna 2017 okresný súd rozhodol, že ruší ustanovenie znaleckého ústavu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave a na vykonanie znaleckého posudku ustanovuje sťažovateľa. Na základe uvedeného je potrebné dať za pravdu sťažovateľovi, že bol ako znalec v dotknutom konaní ustanovený už za účinnosti Civilného sporového poriadku, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016. V zmysle § 470 ods. 1 prechodných ustanovení Civilného sporového poriadku ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 253 ods. 2 CSP ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania. Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že pokiaľ okresný súd neuložil strane najneskôr spolu s ustanovením znalca povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania, procesne pochybil. Okresný súd vyzval žalovaného na doplatenie trov na znalecké dokazovanie vo výške 5 293,37 € až výzvou z 29. januára 2018.

30. Na druhej strane je potrebné uviesť, že skutočnosť, že nebol zložený preddavok na trovy znaleckého dokazovania, automaticky neznamena, že trovy znaleckého dokazovania znáša štát. Civilný sporový poriadok na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 už neobsahuje ustanovenie obdobné ustanoveniu § 141 ods. 4 OSP, podľa ktorého platilo, že trovy dôkazov, ktoré neboli kryté preddavkom, hradil štát.

31. Strany musia v súvislosti so znaleckým dokazovaním zohľadniť, že štát vo všeobecnosti neznáša trovy dôkazu vrátane trov znaleckého dokazovania. To platí aj

v prípade, ak trovy znaleckého dokazovania nemôžu byť podľa § 253 ods. 2 CSP preddavkované. Pokiaľ nedošlo k vysporiadaniu preddavku pred rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, musí byť oprávnenej osobe riadne priznaný nárok na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP proti konkrétnej sporovej strane. V zásade platí, že trovy dokazovania je povinná nahradiť strana, ktorú zaväzuje povinnosť nahradiť trovy konania ako celku v nadväznosti na procesný neúspech alebo zavinenie zastavenia konania. To platí všeobecne, teda aj o trovách presahujúcich hodnotu zloženého preddavku (k tomu pozri Števíček, M., FicoVá, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 905 a 906).

32. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k názoru, že jeho rozhodnutie, ktorým v prerokovávanej veci aplikoval čl. 4 ods. 1 a 2 CSP, ako aj § 255 ods. 1 a § 258 CSP, nie je svojvoľné, práve naopak, je založené na takej interpretácii právnej normy, ktorá je založená na racionálnej argumentácii, a preto ústavný súd nenašiel v napadnutom uznesení krajského súdu nič ústavne nekonformné. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým bol sťažovateľovi ako oprávnenej osobe, ktorej preukázateľne vznikli náklady v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku, priznaný nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania proti žalovanému ako neúspešnej sporovej strane, ktorú vzhľadom na jej procesný neúspech zaväzuje povinnosť nahradiť trovy konania ako celku. Rovnako by konajúce súdy postupovali aj v prípade, ak by zložený preddavok nepokryl všetky náklady znaleckého dokazovania. Napriek zistenému procesnému pochybeniu spočívajúcemu v neuložení povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania najneskôr spolu s ustanovením znalca, ústavný súd nezistil taký zásah do označených práv sťažovateľa, aby vyslovil ich porušenie napadnutým uznesením krajského súdu a aby napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Do budúca je však potrebné, aby konajúce súdy dôsledne uplatňovali povinnosť vyplývajúcu z § 253 ods. 2 CSP, keďže uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania zákonodarca stanovil ako obligatórne.

33. Ústavný súd napokon dodáva, že nie je na mieste ani námietka sťažovateľa, že súdom ustanovený znalec nemá možnosť využiť taký právny prostriedok, ktorým by si

zabezpečil, že ním vykonaný znalecký úkon bude uhradený. Sťažovateľ mohol v zmysle § 2 ods. 6 písm. a) zákona o znalcoch v znení účinnom do 30. júna 2018 sám požadovať zloženie primeraného preddavku na znalečné a v prípade jeho nepriznania zo strany súdu mal možnosť v zmysle § 12 ods. 2 písm. c) zákona o znalcoch odmietnuť vykonanie úkonu.

34. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

35. Na základe uvedeného nezistil ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v napadnutom uznesení krajského súdu pochybenia takej ústavnoprávnej intenzity, aby mohol po prípadnom prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

36. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich

je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2019